La Paz, Bolivia De er til sammen 158 år gamle – år fylt av gode og onde dager. År som har gitt barn og barnebarn, som i dag ler seg fillete av de to gamle tullingene som tøver og prøver å træ på seg ringer. Gifteringer.

ET VAKKERT BRYLLUP. – Kunne De tenke Dem å bli min venn?

Elia Tórrez Gemio (72) fra Alto Palmpahasi, La Paz, Bolivia, bodde sammen med faren til sine barn, men de giftet seg aldri. Hun bodde deretter alene på et værelse og var nesten alltid i dårlig humør. Men på eldresenteret traff hun den 14 år eldre enkemannen Mariano Chuquimia Quispe (86), opprinnelig fra Viacha. Han spilte på mandolinen sin, la compañera. Elia var en gang førstestemme i landsbyen sin og hun elsker å synge.

Amor strammer buen. Han legger ikke merke til rynker, skallethet eller at det mangler noen tenner. Eller kanskje han ikke bryr seg,

KYSSET: Elia og Mariano forelsket seg og giftet seg til tross for at de fleste syntes det var både latterlig og lidderlig.

Möller's Omega-3 Høykonsentrert – nyhet for deg som er opptatt av god kvalitet!
Flere og flere oppdager at omega-3 er viktig for god helse. Derfor finnes det utallige produkter på markedet. Möller's Omega-3 Høykonsentrert gir et rikelig tilskudd av de essensielle omega-3-fettsyrene. Vår fiskeolje er høykonsentrert og foreligger i ren, naturlig form. Peter Möller har over 150 års erfaring med omega-3-produkter av høy kvalitet, og dette er din garanti for et godt produkt. Du finner det i din dagligvarebutikk.

MÖLLER'S
GRUNNLAGT 1854

GLEDESTÅRER: Hvilken brud gråter ikke av be-vegelse når de gifter seg?

BLOMSTERDRYSS: På vei ut kirken blir Elia og Mariano mottatt med gratulasjoner.

TOPPEN AV LYKKE :Bryllupskake i etasjer, romantiske dekorasjoner. Brudeparet poserer. Legg merke til kakeffiguren i toppen. Av og til velger virkeligheten sine egne veier.

eller bare vil more seg litt på bekostning av de to fattige krekene som har arbeidet som hushjelp og som bonde gjennom et langt liv. Han sikter og lar pilene treffe. I dag er det bryllup.

– Denne har skylden, sier Elia og peker på mandolinen.

Hvilken kvinne kan motstå en mann som spiller et instrument?

Elia har på seg rosa tyllslør, bluse fra Cochabamba, pollera (strutteskjørt) og tøfler. To lange fletter faller ned langs ryggen. En brud på noen og sytti kledd i slør har ingen sett. Folk ler. Noen ler ondskapsfullt av oldingenes dårskap. Andre ler av skjebnen og det den kan finne på å servere av halvdårlige spøker.

UPASSENDE. – Er de gale? Så gamle, hva tror de at de er?

Da noen på eldresenteret fersket Elia og Mariano under ett pledd, begynte folk å hviske.

– De burde gifte seg, ble det sagt i de mørke krokene på senteret.

Og nå, når de endelig signerer ekteskapsprotokollene, knelende ved alteret i den lokale kirken, er heller ikke det passende. Også det at bruden er quechua og brudgommen er aymara er besynderlig.

Man anslår at quechuabefolkningen (eller Runa-folket) i dag er på mellom 13 og 16 millioner mennesker, bosatt i området fra Ecuador til Bolivia. Aymara-folket utgjør cirka tre millioner mennesker som lever i Andesområdene i Peru og Bolivia, samt i Chile og Argentina. Alfredo Biamont er fra Andesregionen i Peru og kjenner godt til urfolkssituasjonen i regionen. Han mener at det ikke er uvanlig med ekteskap mellom de to folkene.

– Men fordi aymaraene er så få, er de opptatte av å bevare sitt språk og sine tradisjoner. Det er ingen fiendskap mellom gruppene, men det er som når nordmenn gifter seg med svensker: Ingen sier noe, men man lager gjerne poenger av det.

På Elia og Marianos bryllupsdag gjennomfører de et aymararitual i tillegg til den katolske vielsen. Alt skal gjøres riktig og i henhold til tradisjonen.
Elia er lykkelig.

– Jeg har alltid ønsket å gifte meg i kirken, sier bruden og smiler så øynene blir til to små streker.

AV, FORELSKELSE. Forelskelse er en kortvarig sinnssykdom som rammer på tvers av sosiale lag, alder og etnisk tilhørighet. For når man forelsker seg, utskiller hjernen hormonet dopamin som gjør oss lykkelige – også når rusmisbrukere får rusmiddelet de er avhengig av. Derfor blir man avhengig av personen som får en til å utskille hormonet, hevder antropologen Helen Fisher, som har skrevet fire bøker om kjærlighet og biologi. Norske fagfolk slutter seg til at forelskelse er hormonelt betinget. Professor i molekylær biovitenskap ved Universitetet i Oslo, Kjell B. Døving, sier at hormonet oksitocin gjør at man blir forelsket, danner par og reproduserer seg. Selv om man er hinsides reproduktiv alder, slik som Elia og Mariano, utløses disse hormonene.

– Det gjør at man tenker på den utkårede hele tiden og ikke riktig vet om man er på riktig trikk, sier Døving.

Dermed kan alle som er utsultet på kjærlig-

SKÅL!

ELDRETRIM: En vals med bruden.

het trygt legge seg alene (rundt 750 000 mennesker nordmenn lever i dag alene, ifølge SSB og Ensliges landsforbund) og vite at den store vanvittige kjærligheten like gjerne kan dukke opp en gang i ettermiddag.

ANGRER. Men selv når man elsker, selv om man han har over 100 års erfaring, er samlivet som å gå en bratt fjellsti i tynn luft. Man må tilvennes for ikke å bli syk. Noen dager etter bryllupet har de flyttet til et større værelse, men Mariano har gått ut med mandolinen sin. Han kommer ikke hjem før sent på kvelden.

– Han der vet ikke noe om kjærlighet, klager Elia. – Han er bare opptatt av seg selv .

Slik går dagene, med taushet og krangel og for Marianos del, lange vandringer gatelangs. Men om kvelden angrer begge. Og etter hvert blir de vant til det nye livet og hverandre.

– Nå vet vi ikke hva vi skal gjøre uten hverandre, flørter Elia.

Han kjærtegner håret hennes. Så spiller han en mambo på mandolinen, og hun synger til. Deretter setter de seg ut på trammen og spiser ristet brød, for det elsker de begge.

redaksjonen@kk.no

Bolivia-fakta

- Bolivia ligger i Sør-Amerika og grenser til Brasil, Paraguay, Argentina, Chile og Peru. Landet er oppkalt etter statsmannen Simón Bolívar, som kjempet mot spanierne og ønsket å skape en søramerikansk union.
- Antall innbyggere: 8,8 millioner (40 prosent quechuafolk, 24 prosent aymarafolk, 27 prosent mestiser, 8 prosent hvite).
- Språk: Spansk, aymara og quechua
- Hovedstad: La Paz
- Statsform: republikk
- Valuta: Bóliviano
- Offisiell religion: katolisisme
- Brutto nasjonalprodukt per capita: 2500 dollar (tilsvarende for Norge: 37 700 dollar, 2003)
- Eksporterer: Naturgass, tinn, sink, soyabønner, sølv og tømmer

Kilder: Encyclopædia Britannica, Caplex

Litterær eldre-eros

- Gabriel García Marquéz fra Colombia, nobelprisvinner i litteratur, har ved flere anledninger omtalt kjærlighet i livets ettermiddag.
- I boken **Kjærlighet i koleraens tid (El amor en los tiempos del colera)** fra 1985, forteller han om Fermina Daza og Florentino Ariza, som møtes etter 51 år, 9 måneder og 4 dager.
- I Gabos (García Marquéz' kjælenavn) **Alle mine triste horer (Memoria de mis putas tristes)** fra 2004 forteller han om oldingen som på sin 90-årsdag forærer seg gleden av en jomfrus sovende selskap.
- Her i Norge har forfatteren Bjørg Vik i sin roman **Roser i et sprukket krus** fra 1999 fortalt om enkestand og ny kjærlighet i voksen alder.

ROSA PÅ BALL: Brudekjole må man ha. Det passer seg kanskje ikke å gifte seg i hvitt når man har rundet pensjonsalder og har barnebarn.